

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložila studentka: Tereza Seifertová

Název práce: Proměny sociální politiky v českých zemích po roce 1945 na příkladu vzniku a přijetí zákona o potírání alkoholismu

Oponoval: prof. PhDr. Jaroslav Kučera, CSc.

1. OBSAH A CÍL PRÁCE:

Autorka svoji práci sama označila za příspěvek "k bližšímu poznání fungování sociálně zdravotní politiky a zákonodárství" a vůbec k dějinám české společnosti po roce 1945 (s.3). Za příklad si zvolila problém alkoholismu v české společnosti po roce 1945 a sleduje veřejnou i politickou debatu o tomto společenském jevu a zejména přípravu zákona o potírání alkoholismu, který byl přijat na jaře 1948. Léty 1945 a 1948 je také vymezen časový rámec práce.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ:

Zvolené téma není v odborné literatuře zpracováno a předložená práce je v empirickém ohledu objevná a přínosná, mimo jiné i díky tomu, že autorka provedla poměrně důkladný archivní výzkum, což v případě bakalářských prací nebývá obvyklé. Zdůraznit je nutné i využití poměrně širokého fundusu dobové odborné literatury k danému problému. Na druhou stranu ale název slibuje o dost více, než práce skutečně přináší. Ústřední téma práce - boj s alkoholismem a příprava příslušného zákona - ve skutečnosti není, nebo jen velice okrajově, zasazeno do rámce vývoje sociální politiky. Jinými slovy, o proměnách sociální politiky v tehdejší Československu se čtenář nedozví prakticky nic. Přitom ale autorkou vytyčená hypotéza, která spatřuje vývojový trend v oblasti boje s alkoholismem v institucionalizaci a větších zásazích do osobních práv, vysloveně vybízí k jejímu prověření i na úrovni sociální politiky jako celku, ale to autorka nakonec ani v textu ani v závěru nečiní. Pravda, byl by to asi úkol, který možnosti i rozsah bakalářské práce překračuje. Otázkou může i být, zda zvolený příklad je vůbec příhodný. Boj s alkoholismem byl a je problémem všech moderních společností a nemá jasnou ideologickou konotaci, i když konkrétní prostředky boje s ním se mohou lišit, ale ani toto není souvislost, kterou by autorka v práci cíleně rozpracovala. Nesporně zajímavá je jedna věc. Nejradikálnější návrhy na zásahy do osobních práv a osobního života přicházely od abstinentních a dalších spolků, tedy z oblasti, kterou bychom dnes nazvali občanskou společností. A bylo to politika, která takovéto dalekosáhlé zásahy odmítala, což ukazuje, že přinejmenších v některých ohledech právní vědomí ještě stále fungovalo.

Ještě poznámku k představeným aktérům diskuze o problematice alkoholismu: vedle subjektů, které se v problematice pohybovaly dlouhá léta (zejména Československý abstinentní svaz), se do diskuze zapojila např. brněnská sokolská župa. Nicméně sokolských žup byla řada a není jasné, zda tato aktivita není jen věci agilních jednotlivců ve vedení župy; stanovisko Sokola jako celku se v textu neobjevuje. Vnučuje se dojem, že brněnská sokolové se v práci ocitli jen proto, že jejich petice se dochovala ve spisech ministerstva, z nichž autorka čerpala. Rovněž není zcela jasné, kdo (kromě abstinentního svazu) stál v pozadí petice ze Staré sněmovny z přelomu let 1947 a 1948. V analýze společenské a politické debaty je ovšem jednoznačná identifikace akterů jedním ze základních metodologických předpokladů.

Prohloubit by bylo jistě možné představení odborné literatury k tématu v úvodu, kde se autorka spokojila v podstatě jen s výčtem titulů sekundární literatury, které používala. Nakolik se ale jejího tématu dotýkají, v jakém vztahu jsou jejich závěry k její hypotéze apod., se čtenář nedozví. Originálně a pro čtenáře zajímavě je zpracována kapitola o vzniku zákona o potírání alkoholismu, která je členěna věcně. Určitým nedostatkem je, že autorka jen výjimečně blíže identifikuje aktéry politické debaty. Zdá se, že velmi aktivně v ní vystupovala H. Zimáková, čtenář se ale nedozví nic o její politické příslušnosti, podobně jako u některých dalších, v jejichž případě autorka (možná až moc optimisticky) znalost zřejmě předpokládá. To čtenáři neumožňuje poznat postoje jednotlivých stran, který se sice očividně nijak nerozcházely v názoru na negativní důsledky alkoholismu, ale možná se přece jen lišily stranikopolitické recepty na řešení tohoto problému. Takové shrnutí autorka mohla učinit v závěru, který ale především rekapituluje obsah práce.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ:

Předložená práce nevykazuje žádné závažné formální nedostatky. Je psána kultivovaným a čtivým jazykem s minimem stylistických či gramatických chyb

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE:

Přes připomínky je celkový dojem z práce pozitivní. Ocenit je nutné samostatný přístup k volbě i zpracování tématu i solidní kvalitu vlastního zpracování, mj. přehlednou výstavbu práce. Trochu mrzet může nenaplnění názvu signalizovaného cíle, adaptace názvu v závislosti na skutečném dosaženém výsledku práce by byla zcela jistě proveditelným krokem.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ:

První otázka vyplývá ze shora řečeného: Co tedy a jestli vůbec něco vypovídá vznik zákona o boji proti alkoholismu v letech 1945-1948 o vývoji sociální politiky v československé "lidové demokracii"?

Nakolik byly argumenty v československé debatě o alkoholismu 40. let i přijatá normativní opatření v souladu s mezinárodním trendem v této oblasti, případně nakolik odpovídají dnešním představám o podobě i možnostech řešení tohoto problému?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

Práci splňuje nároky, které jsou na IMS FSV UK kladeny na bakalářskou práci. Proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat stupněm "výborně" za předpokladu, že nedojde k závažným nedostatkům při obhajobě. Oceňuji tím především samostatné zpracování tématu, který dosud zůstal stranou pozornosti české historiografie.

16.1.2015

Podpis: